

Det medeltida huset Stekaren i Arboga

Antikvarisk kontroll

RAÄ 34
Olof Ahllöfs park
Arboga stadsförsamling
Västmanland

Ulf Alström

Innehållsförteckning

Inledning.....	1
Målsättning.....	1
Undersökningsresultat.....	2
Tolkning och utvärdering.....	2
Referenser	4
Kart- och arkivmaterial	4
Otryckta källor	4
Litteratur	4
Tekniska och administrativa uppgifter.....	4
Kartfigur.....	5

Utgivning och distribution:
Stiftelsen Kulturmiljövård Mälardalen
Stora gatan 41, 722 12 Västerås
Tel: 021-80 62 80
Fax: 021-14 52 20
E-post: info@kmmd.se

© Kulturmiljövård Mälardalen 2006.

Kartor ur allmänt kartmaterial © Lantmäteriet. Ärende nr MS2006/01407.

ISSN: 1653-7408
ISBN 10: 91-85591-58-0
ISBN 13: 978-91-85591-58-9

Västerås 2006

Inledning

Under medeltidsveckan i Arboga 2006 öppnades det medeltida huset Stekaren för enklare servering. Huset höll också på att omgestaltas till en serveringslokal, där bl.a. arbete för en eldstad redan hade påbörjats. I betonggolvet hade en 2 x 1,5 m stort område sågats upp och ett singellager hade tagits bort. Kulturlagret som låg under betongen låg då helt öppet och kunde inte motstås att undersökas av en lokalpatriot som visste allt om Arbogas historia varför delar av de ostörda kulturlagren skövlades. På grund av denna händelse utförde Stiftelsen Kulturmiljövård Mälardalen, genom Ulf Alström, en antikvarisk kontroll av plundringsgropen i Stekarehuset. Arbetet med besiktning och dokumentation utfördes 2006-08-18 och 2006-08-21 efter samråd med Länsstyrelsen i Västmanland. Arbetet bekostades av Arboga kommun.

Figur 1. Stekarehuset i Arboga (foto Ulf Alström).

Stekaren dateras generellt till medeltid (RAÄ Medeltidsstaden 2). Namnet tycks allmänt förekomma i skriftliga källor. Söderwall och Schlyter har ett flertal exempel. Stekaren antyder att det är en köksbyggnad som ingår i ett större gårdskomplex men även vilka som arbetar i kökshuset, t.ex. höfdingens stekare, ärkebiskopens stekare men även stekaredrängar (uppslagsordet stekare i Söderwall och Schlyter, Ordböcker över svenska medeltidsspråket i spraakbanken.gu.se).

Att utreda till vilken gård Stekaren tillhört ingår inte i detta arbete. Av statusmässiga orsaker kan man emellertid föreslå att de två källarlämningarna som påträffades hösten 2005 vid schaktningar för ledningar intill Stekaren kan vara rester efter en högreståndsmiljö där endast Stekaren är kvar ovan jord (Alström 2006).

Målsättning

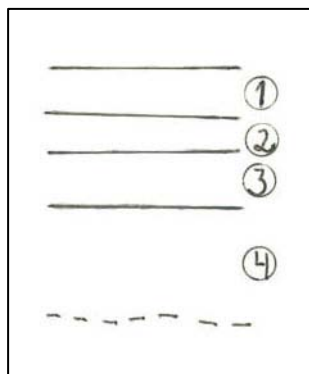
Målsättningen med den antikvariska kontrollen var att dokumentera kulturlagren som påverkades vid okynnesgrävningen. Här måste samtidigt påpekas att Arboga kommuns arbete med uppsågandet av golvet inte påverkade kulturlagren på något sätt.

Figur 2. Det uppsågade golvet intill den östra väggen i Stekaren. Okynnesgrävningen skedde i hela schaktets yta men framför allt i centrum där en djupare grop grävdes. Bilden tagen före den antikvariska undersökningen (foto Ulf Alström).

Undersökningsresultat

I det uppgrävda golvet kunde följande lager identifieras. Under det 0,12 m tjocka betonggolvet låg ett 0,08 m tjockt singellager. Därefter vidtog ett lager med kalkbruk och tegelbitar som var 0,14 m tjockt. Därefter vidtog mörk kulturjord med stenar och lite kalkbruk.

Figur 3. Profil över lagren i plundringsgropen. 1. betong 2. singel 3. kalkbruk med tegelbitar 4. mörk jord med stenar och lite kalkbruk. Skala 1:20. (Ritn Ulf Alström).

Tolkning och utvärdering

I den 2 x 1,5 m stora gropen fanns ett kulturlager med okänd tjocklek. Några spår efter golvnivåer kunde inte konstateras. Lagret som bestod av tegelbitar och kalkbruk avsattes på platsen när en dörr i husets östra vägg murades igen. Enstaka benbitar fanns i lager 4. Dessa tillvaratogs inte.

Figur 4. Groppen efter den antikvariska kontrollen. Lösa massor är borttagna och plundringsgropen tömd (foto U. Alström).

Referenser

Kart- och arkivmaterial

Gula kartan. Arboga 10G:60. Skala 1:20 000.

Otryckta källor

Spraakbanken.gu.se/fsvldb. Uppslagsordet stekare i Söderwalls och Schlyters Ordböcker över svenska medeltidsspråket.

Litteratur

Alström, U., 2006. Två källarlämningar vid Olof Ahllöfs park. Kulturmiljöavdelningen rapport A 2005:A46. Västmanlands läns museum. Västerås.
Andersson, H., 1976. (Red) Medeltidsstaden 2. Arboga. Raä och SHM Rapport. Stockholm.

Tekniska och administrativa uppgifter

KM dnr:	06086
Länsstyrelsen dnr, beslutsdatum:	431-10137-06
Undersökningsperiod:	06-08-18,21
Arkeologtimmar:	7 timmar
Exploateringsyta:	3 m ²
Personal:	Ulf Alström
Belägenhet:	Stekaren
Ekonomisk karta:	Arboga 10G:60
Koordinatsystem:	Rikets
Koordinater:	X 6586040 Y 1501820
Inmättningsmetod:	manuell
Dokumentationshandlingar:	3 foton 1 profil
Fynd:	--

